

Rantasalmen kunnan päätöksenteon vaikutusten arviointimalli

KHALL 09.12.2024 § 364
208/00.01.01.03/2024

Valmistelija

Hallintojohtaja Jarkko Sanisalo, p. 040 673 467 ja hyvinvointijohtaja Johanna Keränen p. 040 161 5033

Rantasalmen kunnassa on valmisteltu vaikutusten arviointimalli tukemaan päätöksenteon avoimuutta, laatua ja kestävyyttä. Malli on laadittu yhteistyössä viranhaltijoiden ja poliittisten ryhmien kanssa syksyllä järjestettyjen työpajatapaamisten pohjalta (16.9.2024 ja 14.10.2024). Työskentelyn tavoitteena on ollut kehittää systemaattinen ja joustava työkalu, jonka avulla voidaan arvioida päätösten vaikutuksia eri näkökulmista, kuten kuntalaisten hyvinvointiin, ympäristöön, talouteen ja yritystoimintaan.

Vaikutusten arviointimalli perustuu lainsäädäntöön, joka velvoittaa kuntia huomioimaan päätösten vaikutukset eri näkökulmista. Keskeisiä säädöksiä ovat muun muassa kuntalaki, ympäristövaikutusten arviointimenettelylaki, alueidenkäyttölaki sekä varhaiskasvatus-, perusopetus- ja lukiolait. Lisäksi kuntalaki edellyttää vaikutusten arviointia yritystoimintaan ja elinkeinoelämään. Valmisteltu vaikutusten arviointimalli varmistaa kestävän ja läpinäkyvän päätöksenteon lain velvoitteiden mukaisesti.

Vaikutusten arvioinnissa voidaan hyödyntää kunnan vaikuttamistoimielimiä, kuten nuorten vaikuttamistoimielin KASVOa ja yhdistettyä vanhus- ja vammaisneuvostoa. Näiden toimielimien osallistuminen päätöksentekoprosessiin tukee päätöksenteon monipuolista tarkastelua ja vahvistaa kuntalaisten eri ryhmien äänen huomioimista.

Vaikutusten arviointimallin 1.6.2025 alkaen avulla vahvistetaan päätöksenteon ennakoivuutta ja mahdollistetaan vaikutusten kokonaisvaltainen huomioiminen.

Ennen vaikutusten arviointimallin käyttöönottoa on viranhaltijoilla mahdollisuus soveltaa ja pilotoida mallia vapaaehtoisesti eräisiin päätöksentekoprosesseihin. Vaikutusten arviointimallin onnistunut käyttöönotto edellyttää riittäviä resursseja ja valmistelua. Lisäksi on tärkeää varmistaa, että vaikutusten arvioinnin prosessi sulautuu osaksi päätöksentekoa niin, ettei se muodostu ylimääräiseksi hallinnolliseksi taakaksi. Pilotoinnit eivät ole velvoittavia, mutta ne tarjoavat mahdollisuuden rakentaa arvioinnin ja oppimisen kulttuuria ennen mallin käyttöönottoa. Näin voidaan luoda pohjaa systemaattiselle, kehittyvälle päätöksenteolle, jossa vaikutusten arviointi on keskeinen osa sekä valmistelua että päätöksentekoa.

Esimerkinomaiset arviointikysymykset mahdollisiin pilotointivaiheeseen:

- *Kuinka hyvin vaikutusten arviointimalli tukee päätöksentekoprosessien selkeyttä ja monipuolista vaikutusten tarkastelua eri näkökulmista?*
- *Ovatko vaikutusten arvioinnin malli ja sen käyttöohjeet riittävän selkeät ja helposti sovellettavissa päätöksentekoon erilaisissa tilanteissa ilman, että prosessi muodostuu hallinnollisesti raskaaksi?*
- *Miten hyvin mallin avulla voidaan huomioida eri sidosryhmien, kuten nuorten vaikuttamistoimielin KASVOn ja vanhus- ja vammaisneuvoston, näkökulmat ja edistää päätöksenteon osallistavuutta?*
- *Millaisia käytännön kokemuksia tai kehittämistarpeita pilotointi tuo esiin mallin soveltuvuudesta, resursseista ja vaikutuksesta päätöksenteon laatuun?*

Näiden kysymysten avulla voidaan keskittyä mallin olennaisiin toiminnallisiin ja strategisiin tavoitteisiin ja kerätä tietoa sen jatkokehittämiseksi.

Vaikutusten arviointimallia tulee kehittää tarpeen mukaan sen käyttöönoton ja käytön aikana, mikä tukee pitkäjänteisen, arvioivan ja oppivan päätöksentekokulttuurin kehittymistä kunnassa. Oppimisen ja arvioinnin kulttuurin kehittäminen on pitkäjänteinen prosessi. Vaikutusten arviointimalliin käyttämisellä tuetaan päätöksenteon laadun jatkuvaa kehittämistä ja kunnan strategisten tavoitteiden saavuttamista.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Rainer Leskinen

Päätösehdotus:

Kunnanhallitus hyväksyy liitteenä esitetyn vaikutusten arviointimallin ja esittää sitä edelleen kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi, siten että vaikutusten arviointimalli otetaan käyttöön 1.6.2025 alkaen. Tämä malli korvaa aikaisemmat vaikutusten arviointimallit.

Päätös:

Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.
